

پیشنهادهای خواندنی به دانشجویان
برای روزهای گرم تابستانی

درس چهارم: کجا بخوانیم؟

تعداد روزهای برگزاری کنکور
و آزمون ارشد افزایش یافت

نحوه هیمنانی
دانشجویان فرهنگیان اعلام شد

«فرهنگیان» مسئولیت معاونت

فرهنگی دانشگاه‌ها در ایام کرونا را بررسی کرد

تنفس مصنوعی به فعالیت فرهنگی

دانشگاه‌ها با فضای مجازی

«فرهنگیان» بحران بیکاری فارغ التحصیلان در دنیا را بررسی می‌کند

مشارکت مجازی؛ ایده اصلی

اروپایی‌ها برای اشتغال

فارغ التحصیلان

انتخاب رشته پذیرش بدون آزمون
از کنکور ۹۹ جدا شد

پرداخت ۳۰۰ میلیارد تومان
تسهیلات گرونیایی به شرکت‌های
دانش بنیان و نوآور

یادداشت

دانشگاه آزاد اسلامی و تحول علمی و آموزشی

قدرت دانشگاه برای ایجاد تحول آموزشی است. بررسی ترکیب هیات علمی واحدهای مختلف دانشگاه نشان می‌دهد که بخش مهمی از اعضای هیات علمی، فارغ التحصیل و نخبگان طراز اول دانشگاه‌های شاخص ایران هستند. در صورت برنامه‌ریزی صحیح، این سرمایه عظیم انسانی قابلیت ایجاد تحول فراگیر علمی و آموزشی را دارند.

گسترده‌ی جغرافیایی دانشگاه

پراکندگی واحدهای دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی در گسترده سرزمین ایران که از شهرهای بزرگ تا شهرهای بسیار کوچک را تحت پوشش قرار داده است، با وجود برخی معایبی که این گسترده‌ی دارد، توانمندی بی نظیری را برای دانشگاه به وجود آورده است. ضمن اینکه توانسته تا حدودی عدالت آموزشی را به وجود آورد، پتانسیل بسیار عظیمی به وجود آورده که قدرت مانور دانشگاه را در طراحی و اجرای طرح تحول آموزشی تسهیل می‌کند و می‌تواند در جهت ایجاد تحول آموزشی نقش مهمی ایفا کند.

مدیریت سازمانی مستقل

با توجه به استقلال مدیریتی دانشگاه آزاد اسلامی از سیستم مدیریتی دولتی، این دانشگاه از بسیاری از قوانین دست‌وپاگیر ره‌اشده و فرصتی استثنایی را برای سیستم مدیریت این دانشگاه تا عالی‌ترین سطح آموزشی در دانشگاه را فراهم کرده است؛ امکانی که هیچ دانشگاه دیگری در ایران از آن برخوردار نیست. این یکبارگی می‌تواند طرح تحول را در کل سیستم آموزشی از ابتدایی تا دانشگاه اجرایی کند.

یکبارگی آموزشی از مدرسه تا دانشگاه

سازمان سما، حلقه ارتباطی مهم آموزش و پرورش و آموزش عالی به حساب می‌آید که امکان ارائه آموزش نظامند را از سطح ابتدایی تا عالی‌ترین سطح آموزشی در دانشگاه را فراهم کرده است؛ امکانی که هیچ دانشگاه دیگری در ایران از آن برخوردار نیست. این یکبارگی می‌تواند طرح تحول را در کل سیستم آموزشی از ابتدایی تا دانشگاه اجرایی کند. استقلال مالی دانشگاه بر خوداری از پشتوانه عظیم ساختمان‌های آموزشی، رفاهی و پژوهشی، آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های بسیار مجهز و... دانشگاه آزاد اسلامی را به مجموعه بی‌بدلی تبدیل کرده است که زیرساخت و توانمندی لازم را برای ایجاد تحول گسترده علمی، آموزشی و پژوهشی دارد. نمونه‌ای از قابلیت آموزشی دانشگاه در همین دوره سخت شیوع بیماری کرونا نشان داده شد؛ دانشگاه آزاد اسلامی با توجه به زیرساخت مستقیم آموزشی که در اختیار داشت توانست آموزش مجازی را در حد بسیار مطلوب و گسترده‌ای ارائه دهد و پیش‌تاز این گونه بدیع آموزشی در میان همه دانشگاه‌های ایران باشد.

ترجمه، میراث علمی جهان متمدن به زبان علمی اسلامی ترجمه کردند، با تاسیس این مرکز علمی، به‌واقع مسلمانان از دوره آموزش صرف گذر کردند، به مرحله تحقیق و پژوهش رسیدند و با تاسیس دارالعلم‌ها، کتابخانه‌ها و مراکز علمی، بزرگ‌در اقصی نقاط جهان اسلام تمدن بزرگ اسلامی شکل گرفت و در قرن چهارم اسلامی به اوج شکوفایی خود رسید. اجملی از آنچه درباره پیشینه تمدنی اسلامی گفته شد، یادآوری می‌کند پیشینه تمدنی اسلامی چراغ راهنمای مناسبی برای احیای تمدن اسلامی و ایجاد تمدن نوین اسلامی است. ایجاد این تمدن بدون توسعه علمی و توسعه علمی بدون تحول در نظام آموزشی بسیار دشوار و شاید غیرممکن باشد. برای تحول آموزشی توجه به نکات زیر می‌تواند حائز اهمیت باشد. اول نکته بسیار مهم این است همان‌گونه که قرآن و رسول اکرم (ص) برخلاف شرایط موجود جامعه آن روزگار، جایگاه ویژه دینی و اعتقادی برای علم تعریف کردند، لازم است در سطح جامعه، نگاه سطحی و مادی‌گرایانه‌ای که بر علم و آموزش به وجود آمده است، دگرگون شود و نگاهی عمیق‌تر و ارزش‌مدار به مساله علم، آموزش و اندیشه شکل گیرد، حتی همانند سنت فکری رسول اکرم (ص) در حوزه علم و دانش وجه دینی پیدا کند. بازتعریف جایگاه علوم به‌ویژه علوم انسانی، یکی دیگر از کارگانی است که توسعه علمی فراگیر به آن نیاز دارد. علوم انسانی به‌واقع وظیفه سیاست‌گذاری توسعه همه‌جانبه را در حوزه‌های مختلف علمی برعهده دارد. اگر زمانی فلاسفه یونان، تحصیل همه علوم را مقدمه‌ای برای فهم متافیزیک و علم الهیات می‌دانستند، امروز علوم انسانی طرح توجیهی و نقشه‌راه توسعه متوازن علوم در شاخه‌های مختلف علمی را فراهم می‌کند.

روژآمد کردن سیستم‌های آموزشی به‌ویژه در حوزه فنی و مهندسی، رکن سوم است که زمینه‌ساز توسعه علمی خواهد بود. زمانی که مسلمانان در فرآیند نهضت بزرگ ترجمه، میراث علمی تمدن‌ها را به حوزه اسلامی منتقل کردند با تاسیس مراکز تحقیقاتی مثل رصدخانه‌ها، به‌صورت عملی به تجربه عینی و تحلیل تطبیقی علوم تمدن‌ها پرداخته و محصلات عملی تولید کردند. در این روزگار نیز آموزش باید از چنان پویایی‌ای برخوردار باشد که بتواند داده آموزشی را به مهارت علمی تبدیل کند. با به‌وجود آمدن مهارت علمی است که ایده‌های علمی شکل می‌گیرند و همین ایده‌ها باید محصول علمی را تولید کنند. از این رو باید چرخه فعالی به‌وجود آید که آموزش را به مهارت و مهارت را به ایده و ایده را به محصول تبدیل کند. دانشگاه آزاد اسلامی به‌عنوان بزرگ‌ترین نهاد آموزشی حضوری از جهات مختلف توانمندی مدیریت و رهبری تحول آموزشی و توسعه فراگیر علمی را دارد. برخی توانمندی‌های دانشگاه به شرح زیر هستند:

نیروی علمی کارآمد

کادر هیات علمی توانمند دانشگاه آزاد اسلامی، مهم‌ترین

محبوب مهدویان
رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوی

در بحث تحول در علم و آموزش باید به نکاتی از جمله پیشینه تاریخی علم و آموزش، رابطه آموزش، پژوهش در توسعه علم توجه شود. جهان اسلام پیشینه علمی و تمدنی منحصر به فردی را تجربه کرده است. در دوره اسلامی برخلاف تمدن‌هایی که به نام سرزمین‌ها معروفیت یافتند، مثل تمدن یونان و تمدن ایران و...، تمدنی به‌وجود آمد که نه به نام یک سرزمین، بلکه به نام دین اسلام، به تمدن اسلامی شهرت یافت. این نام‌گذاری نشان می‌دهد دین اسلام برخلاف ادیان دیگر، رویکرد و نگاه متفاوتی به علم و دانش داشته است. این رویکرد متفاوت به علم و دانش، از اولین آیات قرآن که در آن خواندن و نوشتن در محوریت اندیشه قرآنی قرار گرفت، شروع شد و در کل قرآن جریان پیدا کرد. پیامبر (ص) نیز این اندیشه قرآنی را در مقام عمل طرح و تثبیت کردند. رسول اکرم (ص)، در مقام نظر اهمیت علم و دانش را تبیین کردند و در آن به تبعیت از قرآن، علم را اساس دین اسلام قرار دادند و تحصیل آن را بدون توجه به جنسیت، برای هر مرد و زن واجب کردند. پس از اعلام دایره شمول علوم مورد توجه اندیشه دینی اسلامی، دانش را در اوج قله اعمال و احکام اسلامی قرار دادند و مشوق‌های بی‌نظیری را برای تحصیل علم برگزیدند و مقام علم را بالاتر از مقام شهادت و عالم و دانشمند را نزدیک‌ترین مقام به مقام نبوت اعلام کردند. رسول اکرم (ص) پیش‌زمینه توسعه علم و دانش را آموزش قرار داده و سنت ویژه آموزشی را به‌وجود آوردند. بر این اساس، آن حضرت ابتدا سیستم آموزشی مردم شبه جزیره عربستان را از روش شفاهی و سینه‌به‌سینه، به نوشتاری تبدیل کردند. با ایجاد تمرکز برای امر آموزش، نهاد آموزشی ایجاد کردند. در مکه خانه یکی از یاران خود و در مدینه مسجد را به‌عنوان مرکز آموزش انتخاب و سنت آموزشی ویژه‌ای را سازمان‌دهی کردند که در آن افراد جامعه بدون توجه به جنسیت و جایگاه اجتماعی، در این سیستم آموزشی قرار گرفتند. به‌گونه‌ای که با گسترش حوزه جغرافیایی اسلام به دیگر سرزمین‌ها مثل ایران، مصر و شمال آفریقا و اندلس (اسپانیا) این نهاد و سنت آموزشی در کل حوزه اسلامی سیلان و جریان یافت و ضمن ایجاد بستر لازم برای ماندگاری اسلام در این سرزمین‌ها، کل جهان اسلام تا کوچک‌ترین شهرها و حتی روستاها و از همه اقشار اجتماعی و از همه طبقات در معرض این سنت آموزشی قرار گرفتند. به‌تدریج مهم‌ترین قطب‌های آموزشی با محوریت مساجد مثل مسجد کوفه و مسجد بصره به‌وجود آمد. این سنت آموزشی و نهاد آموزشی، عطش یادگیری را بیش از پیش در میان مسلمانان شعله‌ور کرد و برای فراگیری علوم سرزمین متمدن آن روزگار از هند، ایران، شام، یونان و سیسیل حرص و ولع نشان دادند. با اندازه‌گیری مرکز علمی دارالحکمه، در قالب نهضت بزرگ

چه خبر از دانشگاه

آزربایی و رتبه‌بندی نشریات علمی
دانشگاه آزاد اسلامی در سال جاری

علی جهان، مدیرکل امور کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی از خودآزربایی استانی نشریات علمی دانشگاه در سال جاری خبر داد و گفت: «امسال نیز همانند سال‌های گذشته نشریات علمی دانشگاه با استفاده از شاخص‌های علمی مورد ارزیابی و رتبه‌بندی قرار خواهند گرفت. وی ادامه داد: «با هدف مشارکت بیشتر واحدها برای رفع کمبودهای موثر بر ارتقای مجلات، خودآزربایی استان‌ها نیز در دستور کار قرار گرفته و از آن به‌عنوان بخشی از ارزیابی سالانه بهره گرفته خواهد شد. جهان اظهار داشت: «فرد خودآزربایی استانی نشریات براساس شاخص‌های ارزیابی کمیسیون نشریات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و پایگاه استنادی علوم جهان اسلام تنظیم و به استان‌ها ارسال شده است. در این ارزیابی شاخص‌هایی مثل میزان تمرکز موضوعی نشریه، انتشار منظم و به‌موقع نشریه، پراکندگی جغرافیایی و سازمانی اعضای هیات تحریریه، رتبه علمی و شاخص H اعضای هیات تحریریه، بازه زمانی بررسی اولیه مقاله، فرآیند داوری، میزان بهره‌گیری از نرم‌افزارهای مشابهت‌یاب، میانگین بازه زمانی فرآیند داوری و وضعیت نشریه در گوگل اسکالر مورد توجه قرار گرفته است.»

وی خاطر نشان کرد: «نتایج ارزیابی و وضعیت انتشار نشریات هر سال از طریق سامانه eval.journals.iau.ir اطلاع‌رسانی می‌شود و در حال حاضر دانشگاه آزاد اسلامی دارای ۳۹۰ عنوان نشریه علمی است که از این تعداد سه‌عنوان در فهرست نشریات ISI-JCR، ۱۳ عنوان در فهرست ESCI، یک عنوان در پایگاه PubMed و ۱۹ عنوان در پایگاه Scopus نمایه هستند.»

مهارت و کار آفرینی

در رشته‌های علوم پزشکی توسعه خواهد یافت

علیرضا خوشدل، رئیس دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی تهران در گفت‌وگو با ایسکانیوز، درباره فعالیت‌ها و سیاست‌گذاری‌های این دانشگاه در راستای توسعه کمی و کیفی اظهار کرد: «توسعه دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی تهران، با محوریت توسعه کیفی در حال انجام است؛ در واقع این دانشگاه در حال حرکت به سمت پیاده‌سازی استانداردهای آموزش پزشکی در رشته‌های علوم پزشکی و استانداردهای نسبت‌اعضای هیات علمی و فضای آموزشی برای رشته‌های غیرپزشکی است.» وی افزود: «در حوزه توسعه کیفی، ساماندهی رشته‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است؛ در واقع باید بتوانیم الگویی مناسب برای هرم رشته‌های تحصیلی عمومی و تکمیلی ایجاد کنیم تا فرآیند توسعه به‌صورت زنجیروار ادامه داشته باشد. همچنین با همکاری واحدهای استان